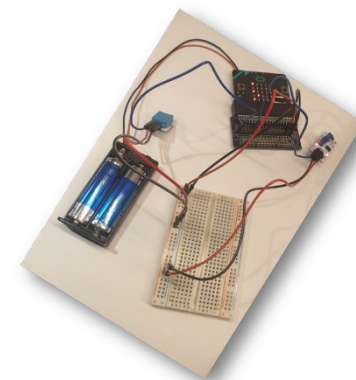

Lærerveiledning: Undersøk inneklima

I dette opplegget skal elevene skal undersøke det fysiske læringsmiljøet i et klasserom. De bruker micro:bit med sensorer for å samle inn data som de videre jobber med innenfor statistikk og modellering i matematikk og/eller fysikk eller kjemi i naturfag. Man kan også legge opp til at elevene i klassen enten sammenligner dataene de har samlet opp mot hverandre og/eller at de bruker hverandres datainnsamling for å kunne si enda mer om det fysiske læringsmiljøet.

Hensikt og læringsmål

Elevene skal bli kjent med innsamling av data, fremstilling av data og det å være kildekritisk

Læringsmål:

Eleven skal

- vurdere bruk av sensor(e)
- sette opp og programmere micro:bit til å sende sensordata til micro:bit logger
- vurdere hvor ofte man skal sende og lagre data og hvor sensoren bør stå
- lagre og fremstille sensordata
- reflektere over mulige feilkilder og hva sensordataene egentlig forteller oss
- bruke dataene for å si noe om inn klimaet

Målgruppe

Ungdomstrinnet i matematikk og naturfag. Med tanke på kildekritikk kan det også knyttes til samfunnsfag.

Elevforutsetninger

Før elevene går i gang med prosjektet er det en fordel om de har erfaring med radiokommunikasjon og logging av data med micro:bit, samt har forsøkt å koble sensorer til en micro:bit. Ressursene «[Radiokommunikasjon med micro:bit](#)», «[Logging av data](#)» og «[Bli kjent med sensorer](#)» er godt egnet for å tilegne seg erfaring med dette.

Utstyr

- Micro:bit til sender
- Eventuelt eksterne sensorer med nødvendig tilbehør
- Mottaker: enten en micro:bit til eller en USB-mottaker.
- En dedikert datamaskin til å ta imot alle sensordataene.

Det anbefales at lærer tester ut det å la sensorer stå og samle inn data over tid.

Tilpasning

Man har mulighet til å gjøre nivåtilpasninger med tanke på hvilke typer sensorer elevene får tildelt. De enkleste sensorene er temperatur og lys, mens de mer avanserte er akselerometer og eksterne sensorer.

Læreplan

Overordnet del

I overordnet del vil dette opplegget treffe flere områder, men spesielt følgende områder:

- 1.3 Kritisk tenkning og etisk bevissthet
- 1.4 Skaperglede, engasjement og utforskertrang
- 2.2 Kompetanse i fagene og kompetansebegrepet

Matematikk

Kjerneelement

Ved å la elevene lage et program der de samler inn sensordata vil elevene jobbe både med alle de seks kjerneelementene:

- Utforskning og problemløsning
  - Problemløsning
  - Algoritmisk tenking
- Modellering og anvendelser
  - Modellere og beskrive virkeligheten i et matematisk språk

- Representasjon og kommunikasjon
- Matematisk kunnskapsområde
  - Statistikk og modellering

Kompetansemål etter 9. trinn

Eleven skal kunne

- tolke og kritisk vurdere statistiske framstillinger fra media og lokalsamfunnet
- finne og diskutere sentralmål og spredningsmål i reelle datasett
- utforske og argumentere for hvordan framstillinger av tall og data kan brukes for å fremme ulike synspunkt

Naturfag

Kjerneelement

Ved å la elevene lage et program der de samler inn sensordata vil elevene jobbe med følgende kjerneelementene:

- Naturvitenskapelige praksiser og tenkemåter
- Teknologi
- Energi og materie

Kompetansemål etter 10. trinn

Eleven skal kunne

- analysere og bruke innsamlede data til å lage forklaringer, drøfte forklaringene i lys av relevant teori og vurdere kvaliteten på egne og andres utforskinger
- utforske, forstå og lage teknologiske systemer som består av en sender og en mottaker
- bruke programmering til å utforske naturfaglige fenomener

Gjennomføring

Økt 1 – Programmere og klargjøring til datainnsamling

90 minutter

Innhold

- 1) Oppstartsspørsmål som kan diskuteres i grupper og oppsummeres i plenum
  - a) Hva er inneklima/fysisk læringsmiljø?
  - b) Hva kjennetegner et godt inneklima/fysisk læringsmiljø?
  - c) Hvordan opplever elevene det fysiske læringsmiljøet i klassen. Er det noe de mener bør forbedres?
- 2) La elevene komme frem til hva de ønsker å undersøke.
- 3) Elever planlegger gjennomføring av målinger og datainnsamling. Noen tips til spørsmål som det kan være lurt å veilede elevene på:
  - a) Hvilke(n) sensor(er) er best å bruke for å ta nødvendige målinger?
  - b) Hvordan bør dere teste at sensoren fungerer som dere ønsker?
  - c) Hvor bør dere plassere sensoren?
  - d) Hvor mange målinger, hvor ofte bør dere ta målinger og over hvor lang tid bør målingene foregå for å få et datamateriale dere kan stole på?
- 4) Programmere og sette ut micro:bit med sensor

Tips til lærer

Mens elevene gjennomfører økt 1 bør hver elev/gruppe ha hver sin datamaskin til å programmere og teste. Når sensorene skal plasseres ut bør læreren ha én dedikert datamaskin til å samle inn data fra alle sensorene, men sørg for at den ikke går i dvale. Mens elevene tester på sin egen datamaskin, bør lærer lage liste over elever/grupper og hvilken Micro:bit-ID de har. For versjon 1 av microbit ser de det når de tar imot data på [Micro:bit logger](#) (ubitlogger), men man kan også bruke [følgende side på Micro:bit logger](#).

Læringsmål og progresjon

Eleven skal

- vurdere bruk av sensor(e)
- sette opp og programmere micro:bit til å sende sensordata til micro:bit logger
- vurdere hvor ofte man skal sende og lagre data og hvor sensoren bør stå

Ressurser

Veiledning til datalogging for både versjon 1 og 2 av micro:bit: www.ntnu.no/web/skolelab/kretek/microbit-og-sensorer/#logging

Ev. vurdering spesifikt til økten

Vurdering og veiledning ut fra læringsmålene for økten.

Økt 2 – Fremstilling av data, kildekritikk og lage presentasjon

60 til 90 minutter

Innhold

Når målingene er gjennomført må elevene analysere dataene de har samlet inn. Lærer bør på forhånd laste ned alle dataene og levere de til gruppene.

- 1) Fremstilling av data
  - a) Importere CSV-filene i regnearket
  - b) Regn ut spredningsmål og sentralmål
  - c) Framstill dataene i et passende diagram
  - d) Diskuter følgende:
    - i) Er det noen av målingene som kan være feil? Hvorfor / hvorfor ikke
    - ii) Hva forteller egentlig disse dataene oss?
    - iii) Hva er det dataene **ikke** forteller oss om inneklimaet?
  - e) Lag et nytt diagram der du/dere får det til å se ut som at det er et dårlig inneklima.
  - f) Lag et nytt diagram der du/dere får det til å se ut som at det er et bra inneklima.
- 2) Lag en presentasjon der du/dere får med svar på oppgavene 1 c til f.

Læringsmål og progresjon

Eleven skal

- lagre og fremstille sensordata
- reflektere over mulige feilkilder og hva sensordataene egentlig forteller oss
- bruke dataene for å si noe om inneklimaet

Evt. vurdering spesifikt til økten

Formativ vurdering og veiledning ut fra læringsmålene.

Økt 3 – Presentasjon

Innhold

Presentasjon fra gruppene

Muligheter for videre arbeid:

- Finne ulike fremstillinger av data i reklame som kan være misvisende.
- Lage en felles presentasjon der man får med data fra flere grupper som kan fortelle skolens ledelse noe om inneklimaet på skolen.
- Samarbeid med norsk om å skrive et leserinnlegg der man argumenterer for at skolen har et dårlig eller bra inneklima.

Vurdering

Kriterier	Lav måloppnåelse	Middels måloppnåelse	Høy måloppnåelse
Matematikk			
<i>tolke og kritisk vurdere</i> statistiske framstillinger fra (media og) lokalsamfunnet	Har en enkel tolkning av datasettet I liten grad en kritisk vurdering av datasettet	Mestrer å tolke datasettet Mestrer delvis å kritisk vurdere datasettet	Tolker og vurderer datasettet kritisk
<i>finne og diskutere</i> sentralmål og spredningsmål i reelle datasett	Klarer å finne et sentralmål eller spredningsmål fra datasettet. Diskuterer i liten grad betydningen av sentralmål/spredningsmål i datasettet	Klarer å finne et sentralmål og spredningsmål Ser hvilken betydning sentralmål og spredningsmål har i datasettet	Klarer å finne sentralmål og spredningsmål Begrunner valg av sentralmål og forklarer hva som ligger bak spredningsmål
<i>utforske og argumentere</i> for hvordan framstillinger av tall og data kan brukes for å fremme ulike synspunkt	Utforsker i liten grad hvordan framstillinger av datasettet kan fremme ulike synspunkt Har et enkelt argument basert på sitt datasett	Utforsker i noen grad hvordan framstillinger av datasettet kan fremme ulike synspunkt Har et argument basert på sitt datasett	Utforsker i høy grad hvordan framstillinger av datasettet kan fremme ulike synspunkt Har et godt begrunnet argument basert på sitt datasett

Naturfag			
<i>utforske, forstå og lage</i> teknologiske systemer som består av en sender og en mottaker	Lager et enkelt system med sender og mottaker	Utforsker og viser noe forståelse for hvordan man lager et system med sender og mottaker	Utforsker, forstår og lager et godt fungerende system med sender og mottaker
<i>bruke</i> programmering til å <i>utforske</i> naturfaglige fenomener	Bruker programmering på en enkel måte for å samle inn data	Utforsker noen ulike koder for å kunne samle inn data	Utforsker og kommer frem til en god kode for å samle inn data